

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัย : จักรปรุพห์ วิชาอักษรวิทย์

สาขาวิชา : ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.สงบ ประเสริฐพันธุ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

: ผศ.ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

: ดร.ปรียานุช พิบูลสรวุฑ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์บทเรียนและนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ 1) การพัฒนารูปแบบที่คาดหวังด้วยการวิเคราะห์เอกสาร 2) การพัฒนารูปแบบที่เป็นไปได้ ด้วยวิธีการศึกษา และ 3) การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมด้วยการตรวจสอบซ้ำในสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์บทเรียนการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จและสามารถเป็นแบบอย่างได้พบว่า

1.1 งานบริหารวิชาการ มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกกลุ่มสาระ โดยเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการขยายผลสู่การปฏิบัติในครอบครัว ชุมชน ของตนเอง อันเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตัวอย่างมีสติปัญญาและยึดมั่นในทางสายกลางและดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อดทนแบ่งปัน รับผิดชอบและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ตลอดจนรักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์สภาพความต้องการ ความจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนตามความรู้ ความสนใจและศักยภาพของแต่ละคนและยังมีการประสานความร่วมมือในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น และนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 งานบริหารงบประมาณ มีการจัดทำและเสนอของบประมาณตามความเหมาะสมและความต้องการที่แท้จริง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษา โดยมีการวิเคราะห์ทิศทางและยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และมีการจัดทำรายละเอียดโครงสร้างแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่ชัดเจน โดยอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใสและยุติธรรม สามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนมีความซื่อสัตย์ในการบริหารการเงิน บัญชี และการจัดซื้อจัดจ้าง

1.3 งานบริหารบุคคล มีการวางแผนอัตรากำลังตามความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา โดยมีการวิเคราะห์ภารกิจและประเมินสภาพความต้องการกำลังคนกับภารกิจของสถานศึกษา และมีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาตนเองตามความต้องการและความจำเป็น ตลอดจนมีความยุติธรรมในการขอเลื่อนขั้นและเลื่อนตำแหน่ง รวมทั้ง มีความเสมอภาคในการได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

1.4 งานบริหารทั่วไป มีการใช้อาคารสถานที่อย่างประหยัด คุ่มค่า ตลอดจนมีการบำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนมีส่วนรับผิดชอบในการดูแลรักษา รวมทั้ง มีความเอื้อเฟื้อบริการอาคารสถานที่แก่ชุมชนในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

2. การนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบเป็น “โรงเรียนของพ่อ” โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม สู่การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 งานคือ งานบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดประเมินผลและการเทียบโอนรายวิชา 4) การประกันคุณภาพและมาตรฐานภายในสถานศึกษา 5) การพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยี 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ 8) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ งานบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การบริหารการเงิน 4) การบริหารบัญชี 5) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ งานบริหารบุคคล ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การพัฒนาบุคลากร งานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 1) อาคารสถานที่ 2) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม 3) ชุมชนสัมพันธ์

The Title : A Model of a Basic School Administration Based on The Philosophy of
The Sufficiency Economy

The Author : Mr. Chakparun Wichaakkarawit

Program : Educational Leadership and Human Resource Development

Thesis Advisor : Asst. Prof. Dr. Sa-Ngop Prasertphan Chairman
: Asst. Prof. Dr. Ruangdet Whong-lar Member
: Dr. Priyanut Piboolsaravut Member

ABSTRACT

The objectives of this qualitative research were to synthesize lessons of a basic school administration based on the philosophy of the sufficiency economy in prototype sufficiency schools and to propose a suitable model for integrating the sufficiency economy into such school administrations. The research procedures were divided into three phrases: developing an expected model by means of documentary research, developing a feasible model by means of ten case studies of the prototype sufficiency schools and developing a suitable model with the help of a seminar of experts. The findings are as follows:

1. The synthesis of successful and exemplary lessons for management of basic education based on the philosophy is found as follows:

1.1 Academic administration. School curricula was based on the philosophy which was integrated into the instructions of every strand. The focus was on the implementation of the philosophy in everyday life at individual, family and community levels by encouraging students to lead their lives wisely, moderately, honestly, patiently, generously, responsibly and happily. Furthermore, they were made to love and take pride in their being Thai. As for educational quality development, needs analyses were conducted for research and development. Teachers were encouraged to conduct classroom research in accordance with their interests, expertise and potential. Additionally, collaboration on the analysis of the philosophy was established in order to develop educational quality with the schools, individuals, families,

organizations, agencies and other institutions.

1.2 Budget administration. Budget plans and proposals were appropriate and in line with the actual needs of the schools. School strategy and direction analysis, work structures, projects and activities were conducted and planned, based on transparency and accountability. Moreover, financial administration, accounting and procurement were conducted in an honest and transparent manner.

1.3 Personnel administration. Workforce planning, analysis and assessment were conducted in accordance with the actual needs of the workloads. School personnel development was encouraged according to their needs. Promotions and development were fair and based on individual merits.

1.4 General administration. School infrastructure and environment were utilized and maintained economically and cost-effectively, with a sense of responsibility and belonging being raised in all parties involved. Communities were allowed to use the school infrastructure for social activities. With respect to community relationship, local wisdom or a parents' network were integrated or involved in the management of the instructional processes.

2. A suitable model of a basic school administration based on the philosophy was composed of four major operational aspects. Academic administration included curriculum development, instructional development, assessment and credit transfer, standard and quality assurance, technology and media development, learning resource development and promotion, quality research and academic and community empowerment. Budget administration was composed of budget proposal, allocation, finance, accounting and asset and procurement. Personnel administration comprised workforce planning and human resource development. General administration consisted of school infrastructure, environment and community relationships. Each aspect was composed of five indicators, namely sufficiency, rationality, immunity, knowledge and ethics.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือจากโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะที่ปรึกษาที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะงานวิจัย สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ดร.อรทัย มูลคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ประเสริฐพันธุ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า อธิการบดีมหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่ และ ดร.ปรียานุช พิบูลสรารุณ หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงาน ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้เชี่ยวชาญที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของ เนื้อหา รวมทั้ง ดร.เฉลิมชัย ไชยชมภู ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ ที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษาอังกฤษ และอาจารย์วรพงศ์ ไชยฤกษ์ ภาควิชา ภาษาไทย มหาวิทยาลัยพายัพ ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษาไทย

ขอขอบพระคุณคณะทำงานเก็บรวบรวมข้อมูลและช่วยตรวจสอบแก้ไขงานวิจัยให้ถูกต้อง ประกอบด้วย ดร. พงศ์ ภูธนรา อาจารย์ ดำเนา หมีนแจ่ม อาจารย์ภูมิไพรัตน์ อนุพันธ์ อาจารย์หัทธกาญจน์ อุดลย์ธีรเขตต์ อาจารย์สุทธิพงศ์ นิพัทธนานนท์ คุณพัฒน์อนินันท์ ตระกูลอินคอม คุณรศกรพัฒน์ วิชาอัครวิทย์ อาจารย์กุลภาค วิชาอัครวิทย์และคณะนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาการ บริหารการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2553

คุณความดีอันจะมีจากงานวิจัยเรื่องนี้ ขอมอบให้กับบุพการี โดยเฉพาะคุณแม่ แสงหล้า วิชา ที่ให้กำลังใจตลอดมา รวมทั้งครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้จนผู้วิจัยได้เรียนมาถึง ระดับนี้ ตลอดจนผู้ที่ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์แบบ

จักรปรุฬห์ วิชาอัครวิทย์